



Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

7 май 2020 година *

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 1, параграф 1 — Понятията „граждански и търговски дела“ и „административни дела“ — Приложно поле — Дейности на дружествата за класифициране и сертифициране на кораби — Acta iure imperii и acta iure gestionis — Властнически правомощия — Съдебен имунитет“

По дело C-641/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale di Genova (Районен съд Генуа, Италия) с акт от 28 септември 2018 г., постъпил в Съда на 12 октомври 2018 г., в рамките на производство по дело

LG и др.

срещу

Rina SpA,

Ente Registro Italiano Navale,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състава (докладчик), R. Silva de Lapuerta, заместник-председател на Съда, изпълняваща функцията на съдия от първи състав, M. Safjan, L. Bay Larsen и C. Toader (докладчик), съдии,

генерален адвокат: M. Szpunar,

секретар: R. Schiano, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 18 септември 2019 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за LG и др., от R. Ambrosio, S. Commodo, S. Bertone, M. Bona, A. Novelli и F. Pocar, avvocati, C. Villacorta Salis, abogado, M. J.-P. Bellecave, avocat, и N. Taylor, solicitor,
- за Rina SpA и Ente Registro Italiano Navale, от G. Giacomini, F. Siccardi, R. Bassi, M. Campagna, T. Romanengo, F. Ronco и M. Giacomini, avvocati,

* Език на производството: италиански.

- за френското правителство, от D. Colas, D. Dubois и E. de Moustier, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от M. Heller, S. L. Kaléda и L. Malferrari, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 14 януари 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 1 и член 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74) във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и на съображение 16 от Директива 2009/15/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно общите правила и стандарти за организациите за проверка и преглед на кораби и за съответните дейности на морските администрации (ОВ L 131, 2009 г., стр. 47).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между LG и др., от една страна, и Rina SpA и Ente Registro Italiano Navale (наричани по-нататък заедно „дружествата Rina“), от друга страна, по повод обезщетението от последните на основание на гражданската отговорност за претърпените от LG и др. имуществени и неимуществени вреди в резултат от крушение на кораба *Al Salam Boccaccio '98*, настъпило в периода между 2 и 3 февруари 2006 г. в Червено море.

Правна уредба

Международното право

- 3 Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право, подписана в Монтего Бей на 10 декември 1982 г. (наричана по-нататък „Конвенцията от Монтего Бей“), влиза в сила на 16 ноември 1994 г. Сключването ѝ е одобрено от името на Европейската общност с Решение 98/392/ЕО на Съвета от 23 март 1998 г. (ОВ L 179, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 4, том 4, стр. 103).
- 4 Съгласно член 90 от тази конвенция, озаглавен „Право на корабоплаване“, „[в]сяка държава [...] има право да извършва корабоплаване в открито море с кораби под нейно знаме“.
- 5 Член 91 от посочената конвенция, озаглавен „Националност на корабите“, предвижда:
 - „1. Всяка държава установява условията за предоставяне на нейната националност на кораби, за регистрация на кораби на нейна територия и за правото да се плава под нейно знаме. Корабите притежават националността на държавата, под чието знаме имат право да плават. [...].
 2. Всяка държава издава на корабите, на които предоставя правото да плават под нейно знаме, документи, удостоверяващи това“.

6 Член 94, параграфи 1 и 3—5 от Конвенцията от Монтего Бей гласи:

„1. Всяка държава осъществява ефективно своята юрисдикция и упражнява контрол върху корабите под нейно знаме в административната, техническата и социалната сфера.

[...]

3. Всяка държава взема спрямо корабите под нейното знаме мерките, необходими за осигуряването на безопасността по море, с оглед по-специално на:

a) конструкцията, оборудването и годността за плаване на корабите;

[...]

4. Тези мерки включват мерките, необходими, за да се осигури:

a) всеки кораб преди регистрирането, а по-късно през подходящи интервали от време да бъде инспектиран от квалифициран корабен инспектор и да има на борда си такива карти, мореходни пособия и навигационно оборудване, каквито се изискват за безопасното плаване на кораба;

[...]

5. Вземайки мерките, предвидени в параграфи 3 и 4, всяка държава е длъжна да се придържа към общоприетите международни правила, процедури и практики и да предприема всичко необходимо, за да се осигури тяхното спазване“.

7 В този контекст Международната конвенция за опазване на човешкия живот в морето, сключена в Лондон на 1 ноември 1974 г. (наричана по-нататък „Конвенцията SOLAS“), по която всички държави членки са договарящи страни, има за основна цел да уточни минималните стандарти относно строителството, оборудването и експлоатацията на плавателните съдове, съвместими с тяхната безопасност.

8 Съгласно правило 3-1, част А-1, глава II-1 от тази конвенция корабите трябва да се проектират, строят и поддържат в съответствие с изискванията към конструкцията, механизмите и електрическото оборудване на класификационна организация, която е призната от Администрацията — т.е., съгласно текста на посочената конвенция, от правителството на държавата, под чието знаме корабът има право да плава — съгласно разпоредбите на правило XI/1 или в съответствие с приложими национални стандарти на Администрацията, които осигуряват еквивалентно ниво на безопасност.

9 Правило 6, съдържащо се в глава I от Конвенцията SOLAS гласи:

„a) Проверката и прегледът на кораби, що се отнася до изпълнение на разпоредбите на настоящите правила и разрешаване на освобождаване от тях, се извършва от служители на Администрацията. Администрацията може, обаче, да възложи проверките и прегледите на номинирани за целта сървейъри или на организации, признати от нея.

b) Администрация, която номинира сървейъри или признава организации за извършване на проверки и прегледи съгласно параграф (a), трябва да упълномощи всеки номиниран сървейър или призната организация най-малко със следните права:

i) да изисква извършване на ремонт на кораб;

ii) да извършва проверки и прегледи, ако компетентните власти на държавата на пристанището поискат това.

Администрацията уведомява Организацията за конкретните отговорности и условия на правомощията, делегирани на номинираните сървейъри или признати организации.

- c) Когато номиниран сървейър или призната организация стигне до заключението, че състоянието на кораба или оборудването му в значителна степен не съответства на данните, посочени в свидетелството, или е такова, че корабът не е годен да отплава без опасност за него или лицата на борда, този сървейър или организация трябва незабавно да гарантира вземането на корективни мерки и своевременно да уведоми Администрацията. Ако не се вземат такива корективни мерки, съответните свидетелства се отнемат и Администрацията се уведомява незабавно за това; [...]
- d) Във всеки случай Администрацията е длъжна напълно да гарантира пълнотата и ефективността на проверката и прегледа и трябва да осигури необходимите предпоставки за изпълнение на това си задължение“.

Правото на Съюза

Регламент № 44/2001

- 10 Член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 предвижда, че „[н]астоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Той не обхваща, по специално, данъчни, митнически или административни дела“.
- 11 Член 2, параграф 1 от посочения регламент предвижда:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживее в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

Директива 2009/15

- 12 Съображение 16 от Директива 2009/15 предвижда:

„Когато призната организация, нейни инспектори или технически персонал издават съответните свидетелства от името на администрацията, държавите членки следва да разгледат възможността да допуснат по отношение на делегираните дейности за тях да се прилагат пропорционални законови гаранции и съдебна защита, включително упражняване на подходящи права на защита, с изключение на право на имунитет, тъй като това е право, на което може да се позовават само държавите членки като неделима част от правото на суверенитет и следователно не може да бъде делегирано“.

- 13 Член 1 от тази директива гласи:

„С настоящата директива се установяват мерките, които трябва да следват държавите членки в своите взаимоотношения с организациите, които отговарят за проверката, прегледа и освидетелстването на кораби за съответствие с международните конвенции за морска безопасност и предотвратяване на морското замърсяване, като същевременно се подпомага постигането на целта за свободно предоставяне на услуги. Това включва разработването и прилагането на изисквания за безопасност по отношение на корпуса, машините, електрическите инсталации и инсталациите за контрол на кораби, които попадат в приложното поле на международните конвенции“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 14 LG и др., членове на семействата на пострадали и пътници, оцелели при крушението на кораба *Al Salam Boccaccio*'98, случило се между 2 и 3 февруари 2006 г. в Червено море, при което загиват над 1000 души, сезират Tribunale di Genova (Районен съд Генуа, Италия) с иск срещу Rina, дружества за класификация и сертифициране на кораби, чието седалище е в Генуа.
- 15 LG и др. искат обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, произтичащи от евентуалната гражданска отговорност на дружествата Rina, като твърдят, че дейностите по класифициране и сертифициране на посочения кораб, извършени от дружествата Rina по силата на договор, сключен с Република Панама, за да получи този кораб флага на тази държава, са в основата на корабкрушението.
- 16 Дружествата Rina правят възражение за липса на компетентност на запитващата юрисдикция, като се позовават на международноправния принцип за съдебния имунитет на чуждите държави. По-специално според посочените дружества Rina действията по класифициране и сертифициране, които те са предприели, са извършени по пълномощие на Република Панама и следователно представляват проява на суверенните правомощия на делегиращата държава.
- 17 Според LG и др. обаче, като се има предвид, че седалището на дружествата Rina е в Италия и разглежданият в главното производство спор има гражданскоправен характер по смисъла на член 1 от Регламент № 44/2001, италианските юрисдикции са компетентни по силата на член 2, параграф 1 от този регламент. Освен това LG и др. считат, че възражението за съдебен имунитет, което повдигат дружествата Rina, не обхваща дейности, които се уреждат от технически регламенти, които нямат дискреционен характер и при всички положения са чужди на политическия избор и на прерогативите на държавата.
- 18 Запитващата юрисдикция изпитва съмнения относно компетентността на италианските юрисдикции, доколкото, макар да е безспорно, че седалището на дружествата Rina е в Италия, те са действали по пълномощие на Република Панама.
- 19 В това отношение в преюдициалното си запитване посочената юрисдикция се позовава на практиката на Corte costituzionale (Конституционен съд, Италия) и на Corte Suprema di Cassazione (Касационен съд, Италия) във връзка със съдебния имунитет. Съгласно практиката на тези върховни юрисдикции признаването на съдебен имунитет е изключено само по отношение на актовете на чуждите държави, представляващи военни престъпления и престъпления срещу човечеството, или когато подобно признаване нарушава принципа на съдебна защита.
- 20 При тези обстоятелства Tribunale di Genova (Районен съд Генуа) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 1, [параграф] 1 и член 2, [параграф] 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 от 27 декември 2000 година да се тълкуват — включително в светлината на член 47 от [Хартата], член 6, параграф 1 от [Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 (по-нататък наричана „ЕКПЧ“)] и съображение 16 от Директива [2009/15] — в смисъл, че не допускат по спор за обезщетение за вреди в случай на смърт и телесна повреда, причинени от корабкрушението на ферибот за превоз на пътници и на основание гражданска деликтна или квазиделиктна отговорност, съд на държава членка да се обяви за некомпетентен, признавайки съдебния имунитет на организации и юридически лица на частното право, извършващи дейност по класифициране и/или сертифициране и със седалище в тази държава членка, доколкото тази дейност по класифициране и/или сертифициране се извършва от името на [трета] държава?“.

По преюдициалния въпрос

По допустимостта

- 21 В писменото си становище дружествата Rina изтъкват, че преюдициалното запитване е недопустимо. В това отношение те поддържат по същество, че тълкуването на разпоредбите на Регламент № 44/2001 не е релевантно за целите на решението относно възражението за съдебен имунитет, повдигнато в спора по главното производство, по което запитващата юрисдикция е трябвало да се произнесе, преди да сезира Съда с преюдициално запитване, за да определи евентуалната си компетентност. Освен това според дружествата Rina Регламент № 44/2001 не е приложим *ratione materiae* към спора по главното производство, тъй като в случая става въпрос за претенция, която произтича от акт на публична власт, което е достатъчно за изключването на иска от приложното поле на този регламент.
- 22 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 19 декември 2019 г., *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, т. 29).
- 23 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че съществува реална и пряка връзка между член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001, чието тълкуване се иска от запитващата юрисдикция, и спора в главното производство. Всъщност това тълкуване е необходимо, за да се установи компетентността на тази юрисдикция да се произнесе по спора в съответствие с член 2, параграф 1 от този регламент.
- 24 Що се отнася до възражението, че посоченият регламент е неприложим към главното производство, то няма отношение към допустимостта на преюдициалното запитване, а се отнася до поставения въпрос по същество (вж. в този смисъл решение от 4 юли 2019 г., *Kirschstein*, C-393/17, EU:C:2019:563, т. 28).
- 25 Освен това следва да се припомни, че Регламент № 44/2001 е приложим не само когато спорът засяга няколко държави членки, но и когато засяга една-единствена държава членка, ако съществува международен елемент поради участието на трета държава. В действителност това положение може да постави въпроси, свързани с определянето на международната компетентност на юрисдикциите (вж. в този смисъл решения от 1 март 2005 г., *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, т. 24—27 и от 17 март 2016 г., *Taser International*, C-175/15, EU:C:2016:176, т. 20).
- 26 Следователно преюдициалният въпрос е допустим.

По същество

- 27 С преюдициалния си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че иск за обезщетение, предявен срещу частноправни юридически лица, упражняващи дейност по класифициране и сертифициране на кораби за сметка и по пълномощие на трета държава,

попада в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба и следователно на приложното поле на този регламент и в такъв случай дали принципът на международното обичайно право за съдебния имунитет допуска упражняването на предвидената в тази разпоредба правораздавателна компетентност от сезираната национална юрисдикция.

- 28 В това отношение, за да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, следва, на първо място, да се определи тълкуването на понятията „граждански и търговски дела“ и „административни дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 с оглед на дейностите по класифициране и сертифициране, упражнявани от дружествата Rina, за да се установи дали италианските юрисдикции са компетентни по силата на член 2, параграф 1 от този регламент, и на второ място, да се разгледат последиците от евентуалното признаване на съдебен имунитет на частноправни субекти, като дружествата Rina за изпълнението на посочения регламент, и по-специално за упражняването на правораздавателната компетентност, с която би разполагала запитващата юрисдикция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент № 44/2001.
- 29 Съгласно член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 приложното му поле е ограничено до понятието „граждански и търговски дела“. Той не обхваща, по-специално, данъчни, митнически или административни дела.
- 30 На първо място е важно да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика, за да се гарантират в границите на възможното равни и еднакви права и задължения, произтичащи от Регламент № 44/2001 за държавите членки и за заинтересованите лица, понятието „граждански и търговски дела“ не следва да бъде тълкувано като обикновено препращане към вътрешното право на една или друга засегната държава. Това понятие следва да се разглежда като автономно понятие, което следва да се тълкува, от една страна, в зависимост от целите и от системата на посочения регламент и от друга страна, в зависимост от основните принципи, които произтичат от съвкупността от националните правни системи (решение от 23 октомври 2014 г., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, т. 24).
- 31 На второ място, съгласно постоянната съдебна практика, както по-специално се посочва в съображение 7 от Регламент № 44/2001, волята на законодателя на Съюза е била да се възприеме широко разбиране на понятието „граждански и търговски дела“, което се съдържа в член 1, параграф 1 от този регламент, и следователно да се определи широко приложно поле на последния (решение от 6 февруари 2019 г., NK, C-535/17, EU:C:2019:96, т. 25 и цитираната съдебна практика).
- 32 На трето място, следва да се отбележи, че за да се установи дали дадено дело попада в приложното поле на Регламент № 44/2001, следва да се изяснят факторите, които характеризират правоотношенията между страните по спора или предмета на същия (решение от 23 октомври 2014 г., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, т. 26).
- 33 В този смисъл Съдът е приел, че макар и някои спорове между органи на публичната власт и частноправни субекти да могат да бъдат обхванати от приложното поле на Регламент № 44/2001, когато жалбата се отнася до действия, извършени *iure gestionis*, това не се отнася за случаите, когато действията на органа на публична власт са свързани с упражняването на публична власт (вж. в този смисъл, решение от 23 октомври 2014 г., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, т. 30 и цитираната съдебна практика).

- 34 Всъщност проявлението на властнически правомощия от една от страните по спора, поради това че последната упражнява власт, простираща се отвъд правните норми, приложими към правоотношенията между частни лица, изключва такъв спор от гражданските и търговски дела по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 (решение от 28 април 2009 г., *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, т. 44 и цитираната съдебна практика).
- 35 За да се определи дали даден спор се отнася до действия, извършени при упражняването на публична власт, следва да се разгледат основанията и условията за упражняване на предявения иск (вж. в този смисъл решения от 11 април 2013 г., *Sapir* и др., C-645/11, EU:C:2013:228, т. 34 и цитираната съдебна практика и от 12 септември 2013 г., *Sunico* и др., C-49/12, EU:C:2013:545, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 36 В това отношение, както е видно от представените на Съда материали по делото, предявеният от LG и др. иск се основава на членове 2043, 2049, 2050 и 2055 от италианския Граждански кодекс, които уреждат извъндоговорната отговорност, както и членове 1218 и 1228 от този кодекс относно договорната отговорност за неизпълнение на задължения за сигурност.
- 37 Освен това следва да се определи дали посочените дейности по класифициране и сертифициране на кораби, осъществени от дружествата Rina по пълномощие и за сметка на Република Панама, с оглед на съдържанието им представляват упражняване на властнически правомощия.
- 38 В рамките на производството по член 267 ДФЕС запитващата юрисдикция, а не Съдът, следва да даде правна квалификация на тези действия в това отношение. За да се даде полезен отговор на тази юрисдикция обаче, следва да се отбележат следните съображения.
- 39 В това отношение, както по същество отбелязва генералният адвокат в точки 67—70 от заключението си, при обстоятелства като разглежданите в главното производство е без значение, че някои дейности са упражнявани по пълномощие на държава, тъй като Съдът е постановил по този повод, че сам по себе си фактът, че някои правомощия са делегирани с акт на орган на публичната власт, сам по себе си не означава, че тези правомощия се упражняват *iure imperii* (вж. в този смисъл решение от 9 март 2017 г., *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, т. 35).
- 40 Този извод не се опровергава от факта, че посочените действия по класифициране и сертифициране са извършени от дружествата Rina за сметка и в интерес на Република Панама. В действителност Съдът вече е постановил, че обстоятелството, че се действа за сметка на държавата, невинаги означава упражняване на властнически правомощия (вж. в този смисъл решение от 21 април 1993 г., *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, т. 21).
- 41 Както отбелязват LG и др. в становищата си, фактът, че някои дейности имат публичноправна цел, сам по себе си не е достатъчен, за да се квалифицират тези дейности като „извършени *iure imperii*“, доколкото те не съответстват на упражняването на правомощия, простиращи се отвъд правните норми, приложими към правоотношенията между частноправни субекти (вж. в този смисъл решение от 21 април 1993 г., *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, т. 22). Макар обаче дейността на дружествата Rina да е насочена към гарантирането на сигурността на пътниците на даден кораб, това не означава, че дейността им произтича от упражняването на властнически правомощия.
- 42 Освен това фактът, че с оглед на целта си някои действия са извършени в интерес на държава, сам по себе си няма за последица извършването на разглежданите в главното производство сделки при упражняване на публична власт по смисъла на цитираната в точка 34 от настоящото

решение съдебна практика, тъй като релевантният критерий е упражняването на правомощия, простиращи се отвъд правните норми, приложими към правоотношенията между частноправни субекти.

- 43 За да се определи дали случаят е такъв, следва да се отбележи, че дейностите по класифициране и сертифициране се уреждат от международни конвенции за морска безопасност и предотвратяване на морското замърсяване, като Конвенцията от Монтего Бей и Конвенцията SOLAS. По-конкретно дейността по класифициране на корабите се състои в издаването на свидетелство от избраното от корабособственика дружество за класифициране. Този свидетелство удостоверява, че корабът е проектиран и построен в съответствие с правилата за клас, установени от това дружество в съответствие с принципите, определени от Международната морска организация (ММО). Получаването на свидетелство за класификация е предварително условие за нормативно сертифициране, което се извършва след като корабособственикът е избрал държавата на флага.
- 44 Дейността по сертифициране се състои в издаването на задължително свидетелство от държавата на знамето или на нейно име от орган, оправомощен от държавата за извършване на проверки, както и в издаването на определени документи и свидетелства в съответствие с Конвенцията SOLAS. Дейностите по класифициране и сертифициране се упражняват често от едно и също дружество.
- 45 Видно от данните в представената на Съда преписка, действията по класифициране и сертифициране са извършени от дружествата Rina срещу възнаграждение и по силата на частноправен търговски договор, сключен пряко с корабособственика на кораба *Al Salam Vossio'98*, съгласно който предоставяните от дружествата Rina услуги се състоят единствено в това да се установи, че проверяваният кораб отговаря на изискванията, предвидени в приложимите актове, и при положителен резултат да издаде съответните свидетелства. Освен това от информацията, с която разполага Съдът, следва, че тълкуването и изборът на приложимите технически изисквания се правят от органите на Република Панама.
- 46 В това отношение, видно от член 91 и член 94, параграфи 3 и 5 от Конвенцията от Монтего Бей, за тълкуването на която Съдът е компетентен (вж. в този смисъл решения от 24 юни 2008 г., *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, т. 85 и от 11 юли 2018 г., *Bosphorus Queen Shipping*, C-15/17, EU:C:2018:557, т. 44), държавите членки определят условията, на които трябва да отговарят корабите, за да получат знамето и предприемат необходимите мерки, за да гарантират сигурността на море, по-специално по отношение на конструкцията, оборудването и годността за плаване на корабите.
- 47 Така ролята на оправомощени организации като дружествата Rina се състои в проверка на плавателния съд в съответствие с изискванията на приложимите законодателни разпоредби, което евентуално може да доведе до отмяна на свидетелството поради несъответствието му с тези изисквания. Както обаче подчертава генералният адвокат в точка 95 от заключението си, такова отнемане на свидетелството не произтича от правомощието за вземане на решение на посочените оправомощени организации, които действат съгласно предварително определената нормативна уредба. Ако след отмяната на свидетелство плавателният съд вече не може да плава, това е поради наказанието, което, както признават дружествата Rina в съдебното заседание, е наложено от закона.
- 48 Освен това от глава I, правило 6, букви c) и d) от Конвенцията SOLAS следва, че в случай на несъответствие на кораба оправомощената организация информира органите на съответната държава, които продължават да носят отговорност и са гаранتي за пълното изпълнение и ефективността на проверката и посещението и се ангажират да вземат необходимите мерки.

- 49 От гореизложеното следва, че без да се засягат проверките, които запитващата юрисдикция следва да извърши, действията по класифициране и сертифициране, като извършените на кораба *Al Salam Boccaccio'98* от дружествата Rina, по пълномощие и за сметка на Република Панама, не могат да се считат за осъществени при упражняване на властнически правомощия по смисъла на правото на Съюза, поради което иск за обезщетение с предмет посочените действия попада в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 и попада в приложното поле на посочения регламент.
- 50 Освен това в контекста на по-разширително систематично тълкуване следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда в областта на свободата на установяване и на свободното предоставяне на услуги дейностите по сертифициране, извършвани от дружествата, които имат качеството на организации за сертифициране, не попадат в обхвата на изключението по член 51 ДФЕС, тъй като тези дружества са предприятия със стопанска цел, които упражняват дейност в условията на конкуренция и нямат правомощия за вземане на решения, свързани с упражняването на властнически правомощия (вж. в този смисъл решение от 16 юни 2015 г., *Rina Services* и др., C-593/13, EU:C:2015:399, т. 16—21).
- 51 В действителност според Съда не попадат в обхвата на изключението във връзка с упражняването на публична власт по смисъла на член 51 ДФЕС дейностите на частноправни организации, на които е възложена проверката и сертифицирането на предвидените в закона условия от предприятия, осъществяващи обществени поръчки за строителство (вж. в този смисъл решение от 12 декември 2013 г., *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, т. 50).
- 52 По-специално, проверката от тези дружества на техническите и финансовите възможности на подлежащите на сертифициране предприятия, достоверността и съдържанието на декларациите, удостоверенията и документите, представени от лицата, на които трябва да бъде издаден сертификат, не може да се счита за дейност, попадаща в обхвата на автономията при вземане на решения, характерна за упражняването на публична власт, тъй като тази проверка, извършена под прекия надзор на държавата, се определя изцяло от националната правна уредба (вж. в този смисъл решение от 12 декември 2013 г., *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, т. 54 и по аналогия решения от 22 октомври 2009 г., *Комисия/Португалия*, C-438/08, EU:C:2009:651, т. 41 и от 15 октомври 2015 г., *Grupo Itevelesa* и др., C-168/14, EU:C:2015:685, т. 56).
- 53 Запитващата юрисдикция изразява съмнения относно значението за приложимостта на Регламент № 44/2001 към спора по главното производство на изключението, изведено от принципа на международното обичайно право относно съдебния имунитет, на което се позовават дружествата Rina, за да определи дали сезираната национална юрисдикция може да не разгледа спора, като признае този имунитет на основание упражняването на дейности по класифициране и сертифициране от посочените дружества.
- 54 В това отношение следва да се припомни, че правилата, които са израз на международното обичайно право, като в качеството си на такива обвързват институциите на Съюза и са част от правния ред на Съюза (вж. в този смисъл решения от 16 юни 1998 г., *Raske*, C-162/96, EU:C:1998:293, т. 46, от 25 февруари 2010 г., *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, т. 42 и от 23 януари 2014 г., *Manzi* и *Compagnia Naviera Orchestra*, C-537/11, EU:C:2014:19, т. 39).
- 55 При все това национална юрисдикция, която въвежда правото на Съюза, като прилага Регламент № 44/2001, трябва да се съобразява с изискванията, произтичащи от член 47 от Хартата (решение от 25 май 2016 г., *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, т. 44). Ето защо в случая запитващата юрисдикция трябва да се увери, че ако уважи възражението за съдебен имунитет, LG и др. няма да бъдат лишени от правото си на достъп до съд, което е един от елементите на правото на ефективна съдебна защита по член 47 от Хартата.

- 56 Следва да се отбележи, че Съдът вече е постановил, че съдебният имунитет на държавите е закрепен в международното право и се основава на принципа *par in parem non habet imperium*, тъй като една държава не може да бъде подчинена на юрисдикцията на друга държава. При настоящото състояние на международната практика обаче този имунитет не е абсолютен, а е общопризнат, когато спорът се отнася до суверенни действия, извършени *iure imperii*. Обратно, той може да бъде изключен, когато жалбата се отнася до актове, които не са свързани с упражняването на публична власт (вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., *Mahamdia*, C-154/11, EU:C:2012:491, т. 54 и 55).
- 57 В случая, както подчертава генералният адвокат в точки 108—128 от заключението си, съдебният имунитет на частноправните организации като дружествата Rina по принцип не е общопризнат по отношение на действията по класифициране и сертифициране на кораби, когато не са извършени *iure imperii* по смисъла на международното право.
- 58 Ето защо следва да се приеме, че принципът на международното обичайно право относно съдебния имунитет допуска прилагането на Регламент № 44/2001 в спор по иск за обезщетение за вреди, насочен срещу частноправни организации като дружествата Rina, поради дейностите по класифициране и сертифициране, извършвани по пълномощие и за сметка на трета държава, когато сезираната юрисдикция установи, че такива организации не са използвали правомощията си за упражняване на публична власт по смисъла на международното право.
- 59 Освен това, макар да е безспорно, че Директива 2009/15 не е приложима към спора в главното производство, тъй като се отнася изключително до държавите членки, съображение 16 от нея, което се съдържа в поставения от запитващата юрисдикция преюдициален въпрос, потвърждава волята на законодателя на Съюза да придаде ограничен обхват на своето тълкуване на принципа на международното обичайно право относно съдебния имунитет по отношение на дейностите по класифициране и сертифициране на корабите. В действителност, съгласно посоченото съображение, когато призната организация, нейни инспектори или технически персонал издават съответните свидетелства от името на администрацията, държавите членки следва да разгледат възможността да допуснат по отношение на делегираните дейности за тях да се прилагат пропорционални законови гаранции и съдебна защита, включително упражняване на подходящи права на защита, с изключение на право на имунитет, тъй като това е право, на което може да се позовават само държавите членки като неделима част от правото на суверенитет и следователно не може да бъде делегирано.
- 60 От всички изложени по-горе съображения следва, че на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че иск за обезщетение, предявен срещу частноправни юридически лица, упражняващи дейност по класифициране и сертифициране на плавателни съдове за сметка и по пълномощие на трета държава, попада в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба и следователно попада в приложното поле на този регламент, тъй като тази дейност не се упражнява по силата на прерогативите на публична власт по смисъла на правото на Съюза, което следва да се прецени от запитващата юрисдикция. Принципът на международното обичайно право относно съдебния имунитет допуска сезираната национална юрисдикция да упражни предвидената в посочения регламент съдебна компетентност в спор относно такъв иск, когато тази юрисдикция установи, че такива организации не са използвали правомощията на публична власт по смисъла на международното право.

По съдебните разноси

- 61 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 1, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че иск за обезщетение, предявен срещу частноправни юридически лица, упражняващи дейност по класифициране и сертифициране на плавателни съдове за сметка и по пълномощие на трета държава, попада в обхвата на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на тази разпоредба и следователно попада в приложното поле на този регламент, тъй като тази дейност не се упражнява по силата на прерогативите на публична власт по смисъла на правото на Съюза, което следва да се прецени от запитващата юрисдикция. Принципът на международното обичайно право относно съдебния имунитет допуска сезираната национална юрисдикция да упражни предвидената в посочения регламент съдебна компетентност в спор относно такъв иск, когато тази юрисдикция установи, че такива организации не са използвали правомощията на публична власт по смисъла на международното право.

Подписи